

# Autorskopravna pitanja u kontekstu izgradnje otvoreno dostupnih digitalnih repozitorija

dr. sc. Bojan Macan  
Institut Ruđer Bošković  
Centar za znanstvene informacije  
Bijenička cesta 54,  
10000 Zagreb  
e-mail: [bmacan@irb.hr](mailto:bmacan@irb.hr)



# Sadržaj predavanja

---

- I. Otvoreni pristup znanstvenim informacijama
- II. Verzije radova
- III. Legislativa vezana uz otvoreni pristup
- IV. Autorsko pravo i srodna prava u znanstvenom izdavaštvu
- V. Autorsko pravo i otvoreni pristup - praksa

---

# I. OTVORENI PRISTUP ZNANSTVENIM INFORMACIJAMA

# Otvoreni pristup - definicija

---

**Otvoreni pristup (eng. Open Access, OA)**  
je slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup  
digitalnim znanstvenim informacijama  
koji omogućava  
čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje,  
indeksiranje i/ili drugo zakonito korištenje.  
Slobodan u ovom kontekstu znači trajno slobodan  
od bilo kakvih ograničenja i postavljanja uvjeta  
za pristup i korištenje.

*Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu (2012.)*

# Dva segmenta otvorenog pristupa

---

## Pristup vs. Korištenje

**Gratis OA** je besplatan, ali ništa slobodniji od toga. Korisnici još uvijek moraju tražiti dopuštenje za korištenje koje prelazi primjерено korištenje (eng. fair use). Gratis OA miče financijske barijere pristupa, ali ne i barijere dozvola korištenja.

**Libre OA** je za korisnika besplatan, ali i također slobodan od nekih ograničenja vezanih uz autorska prava i licenciranje. Korisnici imaju dozvolu prijeći primjерено korištenje na određene načine... Libre OA miče financijske barijere i barem jedan dio barijera dozvole korištenja.

(Peter Suber)

# Kako osigurati otvoreni pristup publikacijama?

---

- ▶ 2 načina ostvarivanja otvorenog pristupa:
  - A. **ZLATNI OA** – osiguravanje otvorenog pristupa radu putem mrežnih stranica časopisa u kojem se objavljuje
  - B. **ZELENI OA** – samoarhiviranje radova u digitalne repozitorije, na mrežne stranice autora, ustanove, na društvenim mrežama i sl.

# A. Otvoreni pristup u časopisima

---

- I. Časopisi čiji su svi radovi dostupni u otvorenom pristupu, a objavljivanje u tim časopisima je besplatno (tzv. *'dijamantni' OA časopisi*)
  - ▶ npr.: većina hrvatskih časopisa u Hrčku, velik dio časopisa zastupljenih u DOAJ-u i dr.
- II. Časopisi čiji su svi radovi dostupni u otvorenom pristupu, ali autori (njihove ustanove/projekti...) moraju platiti troškove objavljivanja rada (tzv. *Article Processing Charges*)
  - ▶ npr.: PLoS časopisi (APC od 1495 \$ do 2900 \$)
- III. Časopisi koji omogućavaju otvoreni pristup cjelovitim tekstovima samo onih radova za koje su autori platili troškove objavljivanja rada. Takvi časopisi za pristup ostalim radovima objavljenim u tom časopisu i dalje naplaćuju pretplate i omogućuju kupovinu pristupa pojedinih članaka (tzv. *hibridni časopisi, 'double dipping journals'*)
  - ▶ većina časopisa svih velikih izdavača

## A. Otvoreni pristup u časopisima

---

	<b>mogućnost besplatnog pristupa svim radovima objavljenim u časopisu</b>	<b>besplatno objavljivanje</b>
‘dijamantni’ OA časopisi	DA	DA
OA časopisi uz plaćanje APC	DA	NE
hibridni časopisi	NE	NE

## B. Otvoreni pristup putem pohranjivanja radova u digitalnom okruženju

---

- ▶ samoarhiviranje radova u institucijski digitalni repozitorij
  - ▶ npr., FULIR - <http://fulir.irb.hr/>
- ▶ samoarhiviranje radova u predmetni digitalni repozitorij
  - ▶ npr. <https://arxiv.org/>
- ▶ samoarhiviranje u Hrvatskoj znanstvenoj bibliografiji – CROSBI
- ▶ samoarhiviranje na vlastitim mrežnim stranicama znanstvenika
  - ▶ npr.: [dr. sc. Ivica Kopriva](#)
- ▶ samoarhiviranje na društvenim mrežama – ResearchGate,  
Academia.edu...
- ▶ radove mogu u ime autora pohranjivati i druge osobe/tijela kojima je autor to dozvolio

# Koristi od otvorenog pristupa



CC-BY Danny Kingsley & Sarah Brown

# Zašto otvoreni pristup?

---



<http://www.clipartkid.com/28-pictures-of-carrots-free-cliparts-that-you-can-download-to-you-jWy57U-clipart/>

VS.



<http://opengameart.org/content/club-weapon-painterly-drawing-icon>

---

## II. VERZIJE RADOVA

# NISO/ALPSP verzije radova u časopisima

---

- ▶ *National Information Standards Organization (NISO) i Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP)* predlažu sljedeće nazive verzija radova u časopisima:
- ▶ autorov original (engl. *Author's Original*, AO)
- ▶ rukopis u recenzijskom postupku (engl. *Submitted Manuscript under Review* – SMUR)
- ▶ prihvaćeni rukopis (engl. *Accepted Manuscript* – AM)
- ▶ korektura (engl. *Proof* – P)
- ▶ verzija rada (engl. *Version of Record* – VoR)
- ▶ ispravljena verzija rada (engl. *Corrected Version of Record* – CVoR)
- ▶ poboljšana verzija rada (engl. *Enhanced Version of Record* – EVoR)



# Verzije radova – praksa u digitalnim repozitorijima

---

- ▶ Predrecenzijska verzija rukopisa
  - ▶ engl. *preprint; submitted manuscript*
  - ▶ verzija rukopisa koja je inicialno poslana na recenzijski postupak
  - ▶ sadržajno se razlikuje od rukopisa prihvaćenog za objavljivanje i/ili objavljenog PDF-a rada jer u nju nisu ugrađene izmjene koje su recenzenti tražili od autora tijekom recenzijskog postupka

# Verzije radova – praksa u digitalnim repozitorijima

---

- ▶ Verzija rukopisa prihvaćena za objavljivanje
  - ▶ engl. *postprint; accepted manuscript*
  - ▶ verzija rukopisa koja je prošla recenzijski postupak te je prihvaćena za objavljivanje
  - ▶ sadržajno je identičan objavljenom PDF-u rada, a od njega se razlikuje jedino grafički (prijevod rukopisa prihvaćenog za objavljivanje radi sam autor, dok prijevod objavljenog PDF-a rada radi izdavač)

# Verzije radova – praksa u digitalnim repozitorijima

---

- ▶ Objavljena/završna verzija rada (tzv. izdavačeva verzija rada)
  - ▶ engl. *version of record, published PDF etc.*
  - ▶ završna, službeno objavljena verzija rada (najčešće u PDF formatu)
  - ▶ sadržajno je identična rukopisu prihvaćenom za objavljivanje, no od njega se razlikuje vizualno jer prijelom objavljenog PDF-a rada izrađuje sam izdavač (sadrži logo izdavača, grafički prijelom i sl.)
  - ▶ objavljena verzija rada se najčešće ne smije pohraniti u institucijski repozitorij u otvorenom pristupu, osim ako to izdavač ne dozvoljava i/ili rad nije objavljen pod nekom od Creative Commons licencu.



---

### **III. LEGISLATIVA VEZANA UZ OTVORENI PRISTUP**

# A. Na razini država – Europska unija

---

- ▶ Recommendation on access to and preservation of scientific information (srpanj 2012.)
  - ▶ preporuka o donošenju politika na nacionalnim i/ili podnacionalnim razinama te osiguravanju implementacije doneSene politike na institucijskim razinama
  - ▶ rezultati znanstvenih istraživanja (znanstveno-istraživači podaci i publikacije) koja su financirana javnim novcem trebaju biti diseminirani u otvorenom pristupu (najkasnije 6 mjeseci nakon objave rada, odnosno 12 mjeseci za područje društvenih znanosti i humanistike)
  - ▶ potreba razvijanja e-infrastrukture za podršku otvorenom pristupu
  - ▶ u sklopu sustava za napredovanje znanstvenika bi trebalo nagraditi pojedince koji aktivno dijele rezultate svojih istraživanja u otvorenom pristupu
  - ▶ definirati jasnu politiku o diseminaciji i otvorenom pristupu istraživačkih podataka nastalih na temelju zn. istraživanja financiranih javnim sredstvima
- ▶ ...

## A. Na razini država - Hrvatska

---

- ▶ Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu (2012.)
- ▶ Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)
  - ▶ Mjera 5.3.: "*Uspostaviti sustav otvorenog pristupa postojećim i novim javnim istraživačkim infrastrukturom i opremi nabavljenoj sredstvima javnog financiranja. Uspostaviti podatkovne usluge, uključujući digitalne rezitorije za omogućavanje učinkovitog prikupljanja i obrade te osiguranje trajnog i pouzdanog čuvanja i pristupa rezultatima istraživanja, uključujući otvoreni pristup znanstvenim i stručnim informacijama nastalim sredstvima javnog financiranja.*"
- ▶ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (2013)

# A. Na razini država - Hrvatska

---

- ▶ Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, čl. 83:
  - ▶ "(11) Završne radove studija sveučilišta i fakulteti dužni su **trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice**. Veleučilišta i visoke škole dužne su završene radove studija kopirati u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice.
  - ▶ (12) Doktorske disertacije visoko učilište dužno je **trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi doktorskih disertacija Nacionalne i sveučilišne knjižnice**. Sveučilište je dužno osigurati da se i jedan otisnuti primjerak doktorske disertacije dostavi Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.
  - ▶ (13) Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljaju se na odgovarajući način."
- ▶ Problematična terminologija!
- ▶ "**javnost**" prema definiciji u *Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (ZAPSP)* označava "veći broj osoba koje su izvan uobičajenog užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama." (čl. 3., st. 3.)



## B. Na razini tijela koja financiraju znanstvena istraživanja

---

### Europska komisija:

- ▶ [Open Access Mandate in Horizon 2020](#)
  - ▶ obaveza omogućavanja otvorenog pristupa svim radovima nastalim kao rezultat rada na Obzor 2020 projektima putem digitalnih repozitorija
    - ▶ ŠTO? - pohraniti strojno čitljivu digitalnu kopiju rada u digitalni repozitorij
    - ▶ KOJA VERZIJA? - rukopis prihvaćen za objavljivanje ili objavljeni rad
    - ▶ KADA? - pohraniti rad što ranije, a najkasnije u trenutku objave rada
    - ▶ OTVORENI PRISTUP? - omogućiti otvoreni pristup pohranjenoj verziji rada u trenutku objave rada ili najkasnije u roku od 6 mjeseci od datuma objave rada u časopisu (12 mjeseci za područje društvenih znanosti i humanistike)



## C. Na razini ustanova

---

- ▶ 4 skupine politika samoarhiviranja radova u otvorenom pristupu s obzirom na intonaciju kojom su one pisane:
  - ▶ **politike koje preporučuju ili podržavaju samoarhiviranje** (engl. *Request or encouragement policies*)
  - ▶ **obveze s 'rupama'** (engl. *Loophole mandates*) koje zahtijevaju 'zeleni' OA, osim ako izdavači to ne dopuštaju
  - ▶ **obveze koje traže pohranjivanje radova u repozitorije u trenutku kada su prihvaćeni za objavljanje, ali ne trebaju odmah biti u otvorenom pristupu** (engl. *Deposit mandates*)
    - ▶ takve obveze traže pohranjivanje radova u repozitorije i u slučaju kada izdavači ne dopuštaju otvoreni pristup radovima odmah ili uopće, te u tom slučaju repozitoriji drže takve zapise u zatvorenom pristupu do isteka embarga, ili čak i trajno.
  - ▶ **obveze koje traže pohranjivanje radova u repozitorije u trenutku kada su prihvaćeni za objavljanje. No, donositelj te obveze je osigurao autorima da doista i smiju pohraniti radove u repozitorij i omogućiti im otvoreni pristup** (engl. *Rights-retention mandates*)
    - ▶ (Suber, P., 2012. Open Access, MIT Press essensal knowledge series. The MIT Press, Cambridge, MA; London)



## C. Na razini ustanova - svijet

---

- ▶ [ROARMAP - Registry of Open Access Repository Mandates and Policies](#)
  - ▶ registar raznih politika i obaveza vezanih uz osiguravanje otvorenog pristupa na razini država, financijera i ustanova iz cijelog svijeta
  - ▶ u ožujku 2017. registrirano 846 politika/obaveza
  - ▶ samo 2 iz Hrvatske

## C. Na razini ustanova - Hrvatska

---

- ▶ Obaveza pohrane znanstvenih, stručnih i popularnih radova u Repozitorij IRB-a – FULIR (2015.)
  - ▶ svi djelatnici IRB-a su dužni pohraniti sve svoje radove u FULIR (završnu verzije rukopisa prihvaćenu za objavljivanje ili objavljenu verziju rada) u trenutku prihvaćanja za objavljivanje ili najkasnije u trenutku objave/izlaganja te kada je god moguće osigurati otvoreni pristup istima putem FULIR-a
- ▶ Odluka o obvezi pohrane znanstvenih, stručnih i popularnih radova u Hrvatsku znanstvenu bibliografiju (CROSBI) te u Repozitorij Fakulteta strojarstva i brodogradnje (2015.)
- ▶ Fizički odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Zagreb (2016.)
- ▶ Politika otvorenog pristupa – Srce (2014.)



---

# IV. AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA U ZNANSTVENOM IZDAVAŠTVU

# Autorsko pravo i srodna prava

---

- ▶ *Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima* (NN 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13, 127/14)
- ▶ **autorsko pravo**
  - ▶ pravo autora na njihovim djelima iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja
- ▶ **srodna prava:**
  - ▶ ...
  - ▶ prava nakladnika na njihovim izdanjima
  - ▶ ...



# Autorsko pravo i srodna prava

---

- ▶ Čl 13, st. 1: "*Autorsko pravo sadržava moralna prava autora, imovinska prava autora i druga prava autora*"
- ▶ **moralna prava autora:**
  - ▶ pravo prve objave
  - ▶ pravo na priznavanje autorstva
  - ▶ pravo na poštivanje autorskog djela i čast ili ugled autora
  - ▶ pravo pokajanja
- ▶ **imovinska prava autora:**
  - ▶ pravo reproduciranja (umnožavanja)
  - ▶ pravo distribucije (prvo stavljanje u promet)
  - ▶ pravo priopćavanja autorskog djela javnosti
  - ▶ pravo prerade
- ▶ **druga prava autora**
  - ▶ prava na naknadu
  - ▶ pravo slijedeњa

# Pravo iskorištavanja autorskog djela

---

- ▶ Čl. 44. st. 1:
  - ▶ "*Autor može za drugoga osnovati pravo iskorištavanja autorskog djela ili mu prepustiti ostvarivanje autorskog prava ugovorom, davanjem odobrenja (dozvole) za korištenje ili drugim pravnim poslom.*"
- ▶ Čl. 44. st. 2:
  - ▶ "... *Pravo iskorištavanja može biti osnovano kao isključivo ili neisklučivo pravo, ograničeno sadržajno, vremenski ili prostorno.*"

# Nakladnički (izdavački) ugovor

---

- ▶ Čl. 56, st. 1:
  - ▶ "*Nakladničkim ugovorom (izdavačkim ugovorom) autor se obvezuje za nakladnika (izdavača) osnovati pravo reproduciranja svojega određenoga autorskog djela tiskanjem ili drugim sličnim postupkom i pravo distribucije primjeraka autorskog djela (pravo izdavanja), a nakladnik se obvezuje autorsko djelo na ugovoren način izdati i autoru za to platiti ugovorenu naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno, te se brinuti o uspješnoj distribuciji primjeraka autorskog djela i davati autoru podatke o distribuciji autorskog djela. Nakladnički ugovor mora sadržavati odredbu o trajanju prava izdavanja.,,*
- ▶ Čl. 56, st. 3:
  - ▶ ako nije drugačije izrijekom navedeno u nakladničkom ugovoru potpisanim prilikom objave članaka u dnevnom ili periodičkom tisku ili publikacijama, nakladnik dobiva neisključivo pravo iskorištavanja autorskog djela

# Mali nakladnički ugovor

---

- ▶ Čl. 59:
  - ▶ Nakladnički ugovor o izdavanju članaka, crteža i drugih autorskih priloga u dnevnom i periodičnom tisku ili publikacijama ne mora biti sklopljen u pisanim oblicima (mali nakladnički ugovor).

# Vlasništvo nad rukopisom

---

- ▶ Čl. 62:
  - ▶ "... *Rukopis ili drugi izvornik ostaje u vlasništvu autora osim ako se na temelju ugovora obveže predati ga u vlasništvo nakladnika.*".

# U znanstvenom izdavaštvu

---

- ▶ Izdavački ugovor (ili ‘ugovor o ‘prijenosu’ autorskih prava’) (engl. *Copyright transfer agreement (CTA), Journal Publishing Agreement etc.*)
  - ▶ ugovor koji autori sklapaju s izdavačima i u kojima se definiraju međusobna prava i obaveze
  - ▶ autori u pravilu ‘prenose’ na izdavača znatan dio imovinskog segmenta autorskog prava (pravo reproduciranja, distribucije i priopćavanja javnosti)
  - ▶ većina izdavača ima tako definirane CTA koji pod određenim uvjetima omogućuju autoru konzumiranje prava distribucije određene verzije rada
  - ▶ primjer: [Elsevier’s Journal Publishing Agreement](#)
    - ▶ [popis prava koja se ‘prenose’ na Elsevier](#)



# Provjeravanje stava izdavača o otvorenom pristupu

---

- ▶ provjeriti mrežne stranice izdavača u potrazi za službenom politikom o otvorenom pristupu i (samo)arhiviranju radova u digitalne rezervorije
- ▶ [Sherpa/RoMEO portal](#)
  - ▶ donosi pregled politika izdavača i pojedinih časopisa vezano uz OA
  - ▶ interpretira pronađene podatke te donosi informacije o mogućnostima pohranjivanja radova i osiguravanja otvorenog pristupa
  - ▶ OPREZ kod korištenja tih informacija – uvijek konzultirati mrežne stranice izdavača!
  - ▶ najtočnija informacija je uvijek u izdavačkom ugovoru ako su ga autori potpisali (no vrlo često je teško doći do tog ugovora)



## Search - Publisher copyright policies & self-archiving

One journal found when searched for: **learned publishing**

Journal: [Learned Publishing](#) (ISSN: 0953-1513, ESSN: 1741-4857)

RoMEO: This is a RoMEO yellow journal

Paid OA: A paid open access option is available for this journal.

Author's Pre-print:  author can archive pre-print (ie pre-refereeing)

Author's Post-print:  subject to Restrictions below, author can archive post-print (ie final draft post-refereeing)

Restrictions:

- 2 years embargo

Publisher's Version/PDF:  author cannot archive publisher's version/PDF

General Conditions:

- Some journals have separate policies, please check with each journal directly
- On author's personal website, institutional repositories, arXiv, AgEcon, PhilPapers, PubMed Central, RePEc or Social Science Research Network
- Author's pre-print may not be updated with Publisher's Version/PDF
- Author's pre-print must acknowledge acceptance for publication
- Non-Commercial
- Publisher's version/PDF cannot be used
- Publisher source must be acknowledged with citation
- Must link to publisher version with set statement (see policy)
- If OnlineOpen is available, BBSRC, EPSRC, MRC, NERC and STFC authors, may self-archive after 12 months
- If OnlineOpen is available, AHRC and ESRC authors, may self-archive after 24 months

Mandated OA: (Awaiting information)

Paid Open Access: [OnlineOpen](#)

Notes:

- Publisher last contacted on 07/08/2014

Copyright: [Self-archiving](#) - Authors Compliance Tool - Funder Policies

Updated: 11-Aug-2014 - [Suggest an update for this record](#)

Link to this page: <http://sherpa.ac.uk/romeo/issn/0953-1513/>

Published by: [Wiley](#): 24 months [Commercial Publisher] - Yellow Policies in RoMEO

Other parties: [Association of Learned and Professional Society Publishers \(ALPSP\)](#) [Associate Organisation] - Blue Policies in RoMEO

Guidance: Please see the list of [Publisher Categories in RoMEO](#) for guidance on interpreting the priority of multiple publishers.

These summaries are for the journal's default policies, and changes or exceptions can often be negotiated by authors.

All information is correct to the best of our knowledge but should not be relied upon for legal advice.

# Creative Commons licencije

- ▶ omogućuju otvoreni pristup
- ▶ postoji više vrsta [Creative Commons licencija](#) koje se razlikuju po svojoj otvorenosti s obzirom na atribuciju (BY), dopuštanje preinaka (ND), komercijalne upotrebe djela (NC) i obveze daljnog dijeljenja novonastalog djela pod istom licencijom (SA):

CC 0

SA - ShareAlike

CC BY

ND - NoDerivs

CC BY-SA

NC - NonCommercial

CC BY-ND

CC BY-NC

CC BY-NC-SA

CC BY-NC-ND



# Creative Commons licencije

---

- ▶ objavljeni članak se licencira otvorenom Creative Commons (CC) licencijom
- ▶ objavljivanje radova pod nekom od CC licencija u časopisima vrlo često za sobom povlači naplaćivanje troškova objavljivanja rada od samog autora
- ▶ radovi objavljeni pod CC licencijama su **obavezno** besplatno dostupni krajnjim čitateljima
- ▶ ovisno o vrsti CC licencije korisnici imaju i dodatna prava (prerade, komercijalne upotrebe uz eventualnu obavezu dijeljenja novonastalog djela pod istom otvorenom licencijom)
- ▶ **radovi objavljeni pod bilo kojom CC licencijom se mogu slobodno dijeliti u otvorenom pristupu putem digitalnih repozitorija (npr. repozitoriji u DABRU), CROSBI-ja, društvenih mreža i sl.**



# Kako odabrati odgovarajuću CC licenciju?

---

- 1. Dopuštate li da se dalje dijele prerade Vašeg djela?**
  - a. Da
  - b. Ne
  - c. Da, ako drugi dalje dijele pod istim uvjetima
- 2. Dopuštate li komercijalnu upotrebu Vašeg djela?**
  - a. Da
  - b. Ne

<https://creativecommons.org/choose/>

---

# V. AUTORSKO PRAVO I OTVORENI PRISTUP - PRAKSA

# Koja prava autor zadržava objavljinjem članka u časopisu?

---

- ▶ provjeriti što piše u ugovoru s izdavačem koji je potpisao autor za korespondenciju
- ▶ provjeriti kakva je politika izdavača o samoarhiviranju i stavljanju rada u otvoreni pristup na [Sherpa/RoMEO](#) portalu
- ▶ proučiti politiku izdavača (pojedini časopisi nekog časopisa mogu imati zasebnu politiku)

# Politike pojedinih izdavača vezano uz samoarhiviranje radova

---

## Elsevier:

- ▶ <https://www.elsevier.com/about/company-information/policies/sharing>

## Springer:

- ▶ <http://www.springer.com/gp/open-access/authors-rights/self-archiving-policy/2124>

## Wiley:

- ▶ <https://authorservices.wiley.com/author-resources/Journal-Authors/licensing-and-open-access/open-access/self-archiving.html>

## Taylor & Francis:

- ▶ <http://authorservices.taylorandfrancis.com/sharing-your-work/>

## Sage Publishing:

- ▶ <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/the-green-route-%E2%80%93-open-access-archiving-policy>

## Royal Society of Chemistry:

- ▶ <http://www.rsc.org/journals-books-databases/open-access/green-open-access/>



# 'Author addendum'

---

- ▶ dodatak ugovoru koji autori potpisuju s izdavačima pomoću kojeg autori osiguravaju zadržavanja određenih segmenata autorskog prava prilikom objave rada (npr., pravo korištenja u nastavi, pohranjivanja rada u digitalni repozitorij i omogućavanje otvorenog pristupa i dr.)
- ▶ nakladnici ih mogu, ali i ne moraju uvažiti
- ▶ postoje gotovi primjeri takvih dodataka ugovoru koji se mogu iskoristiti:
  - ▶ [Scholar's Copyright Addendum Engine](#)
    - ▶ omogućuje automatsko generiranje nekoliko različitih verzija dodatka ugovoru
    - ▶ napomena: ne upisivati sljedeća hrvatska slova: č, č, š, ž, đ (greška u aplikaciji)
  - ▶ [primjeri dodataka ugovoru iz svijeta](#)



# Radovi objavljeni prije 1997. godine?

---

- ▶ autori bi trebali imati pravo bez ograničenja samoarhivirati svoje radove objavljene prije 1997. godine u digitalni repozitorij jer se prije 1997. godini s izdavačima nisu sklapali ugovori vezani uz prenošenje prava objave članka u digitalnom obliku putem interneta
- ▶ praksa pojedinih sveučilišta:
  - ▶ Erasmus University Rotterdam:
    - ▶ [https://www.eur.nl/ub/en/copyright\\_information\\_point/for\\_authors/publishers\\_and\\_open\\_access/#c1997](https://www.eur.nl/ub/en/copyright_information_point/for_authors/publishers_and_open_access/#c1997)
  - ▶ Utrecht University:
    - ▶ <https://www.uu.nl/en/university-library/publishing/copyright-and-licence-information>



# Ocjenski radovi

---

- ▶ autori su izvorni nositelji autorskih prava na svoje završne, diplomske, specijalističke radove, doktorske disertacije i dr.

## Kako postići otvoreni pristup ocjenskim radovima?

- ▶ autori sami pohranjuju vlastite ocjenske radove u digitalne repozitorije i omogućuju im otvoreni pristup
- ▶ autori daju pismeno odobrenje ustanovi da njihove ocjenske radove može pohraniti u digitalni repozitorij ustanove te im omogućiti otvoreni pristup
- ▶ ustanova sklapa ugovor sa studentima (npr. Ugovor o studiranju) u kojem definira, npr.:
  - ▶ da student prenosi određena autorska i sroдna prava na fakultet (u tom slučaju ustanova može odlučivati o diseminaciji ocjenskih radova)
  - ▶ da se student obvezuje svoje ocjenske radove pohraniti u digitalni repozitorij ustanove i omogućiti im otvoreni pristup i sl.



# Ocjenski radovi – primjeri pojedinih ustanova

---

- ▶ potpisivanje ugovora o studiranju sa studentima (Sveučilište u Rijeci)
  - ▶ [http://www.uniri.hr/files/studenti/novosti/16%20Ugovor\\_o\\_studiranju\\_Senat\(2\).pdf](http://www.uniri.hr/files/studenti/novosti/16%20Ugovor_o_studiranju_Senat(2).pdf)
- ▶ donošenje pravilnika + izjave studenata (Sveučilište u Puli)
  - ▶ [http://www.unipu.hr/uploads/media/Pravilnik\\_o\\_izmjenama\\_i\\_dopunama\\_Pratilnika\\_o\\_diplomskom\\_radu\\_koncertu.pdf](http://www.unipu.hr/uploads/media/Pravilnik_o_izmjenama_i_dopunama_Pratilnika_o_diplomskom_radu_koncertu.pdf)
  - ▶ [http://www.unipu.hr/uploads/media/Pravilnik\\_o\\_izmjenama\\_i\\_dopunama\\_Pratilnika\\_o\\_završnom\\_radu\\_koncertu.pdf](http://www.unipu.hr/uploads/media/Pravilnik_o_izmjenama_i_dopunama_Pratilnika_o_završnom_radu_koncertu.pdf)



# Ocjenski radovi – preporuke RS za autorsko pravo (DABAR)

---

- ▶ Preporuka Radne skupine o autorskom pravu o korištenju Creative Commons licencija i ostalih uvjeta korištenja dokumenata u repozitorijima u Dabru
- ▶ Prijedlog izjave o pohrani i objavi ocjenskog rada u repozitoriju u sustavu Dabru



<http://en.hdyo.org/you/questions>